

Nr 203.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anvisande av medel till tekniska högskolans byggnadskommitté för täckande av ett på grund av skiljedom utgivet belopp; given Stockholms slott den 16 mars 1923.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON,
ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför härefter:

Sedan stenhuggaren Johan Svensson i Kilafors den 23 februari 1918 tecknat kontrakt med statsverket om utförande av granitarbeten

Anvisande av
medel till tek-
niska högsko-

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 165 häft. (Nr 203—204.) 1

lans bygg-
nadskom-
mitté för täck-
ande av ett
på grund av
skiljedom ut-
givet belopp.

vid tekniska högskolans nybyggnader, blevo på grund av under arbetets fortgång stegrade arbets- och materialkostnader grundvalarna för beräkningarna rubbade, varigenom Svensson enligt av honom verkställda beräkningar kom att på arbetet i fråga göra en direkt förlust av 33,886 kronor 35 öre.

För att få tackning för de lidna förlusterna anhöll Svensson i skrivelse den 25 februari 1920 hos Kungl. Maj:t, att nämnda förlust måtte varda honom ersatt.

Sedan infordrade utlåtanden i ämnet avgivits av styrelsen för tekniska högskolan, efter hörande av tekniska högskolans byggnadskommitté, av byggnadsstyrelsen samt av statskontoret, fann Kungl. Maj:t genom beslut den 14 januari 1921 gott lämna ifrågavarande ansökning utan bifall.

I sitt i ärendet avgivna yttrande hade byggnadskommittén tillstyrkt, att Svensson måtte, utöver vad han enligt kontraktets beräkningsgrunder erhållit, tillerkännas ett belopp av 25,350 kronor 81 öre, dock av medel, som ej stode till kommitténs förfogande.

I motion (nr 110) i andra kammaren vid 1922 års riksdag hemställdes därefter, att riksdagen ville bevilja medel för att ersätta Svensson för ifrågavarande förluster, uppgående till 33,886 kronor 35 öre, med ett till 25,350 kronor 81 öre reducerat belopp.

I sitt över motionen avgivna utlåtande anförde statsutskottet, att den fråga, motionärerna dragit under riksdagens omprövning, allaredan varit föremål för prövning och beslut från Kungl. Maj:ts sida, därvid en i ämnet gjord, till Kungl. Maj:t ställd ansökning icke föranlett någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Såväl i betraktande härav som med hänsyn till den ställning, riksdagen tillföre intagit till likartade ersättningsanspråk, och då utskottet icke funnit vad i motionen till stöd för yrkandet anförts vara av den beskaffenhet att bära rubba det åskådningssätt, som i dylika fall förut gjorts gällande, ansåg sig utskottet, som jämväl hade att taga vederbörlig hänsyn till det tryckta statsekonomiska läget, icke bära tillstyrka motionärernas förslag.

Utskottet hemställde därför, att ifrågavarande motion ej måtte vinna riksdagens bifall, och beslöt riksdagen i enlighet härmed.

I skrivelse den 2 november 1922 till Kungl. Maj:t anförde därefter tekniska högskolans byggnadskommitté bland annat följande.

Genom kontrakt den 23 februari 1918 hade Johan Svensson i Kilafors för kommitténs räkning åtagit sig vissa leveransarbeten rörande granit till högskolans nybyggnad, varvid i kontraktet intagits följande bestämmelse: »Kan enighet mellan entreprenören och byggherren ej uppnås rörande rätta tolkningen eller tillämpningen av detta kontrakt jämte tillhörande ritningar och handlingar, skall tvistefrågan icke dragas inför domstol utan hänskjutas till skiljömän enligt lag. Skiljomännen skola vara tre sakkunniga, av överståthållarämbetet utsedda personer. Villkendera parten, som skall betala kostnaden för skiljomännen, bestämmes av desamma.» Sedan arbetena av Svensson slutförts, hade han erhållit och kvitterat slutlikvid, beräknad enligt kontraktets föreskrifter. Under återopande av ovan intagna kontraktsbestämmelse hade Svensson sedermera hos överståthållarämbetet gent emot kommittén påkallat skiljemannaförfarande för avgörande av ett av honom framställt anspråk på ytterligare ersättning för ifrågavarande leveransarbeten. Ehuru kommittén hos överståthållarämbetet påvisat att Svensson begärt och kvitterat »slutlikvid» enligt kontraktet och att kontraktsförhållandet mellan honom och kommittén avvecklats, vadan skiljemannaförfarande enligt kontraktets bestämmelse ej kunde ifrågakomma, hade överståthållarämbetet utsett skiljömän. Jämte det kommittén inför skiljenämnden i sak bestritt Svenssons krav, hade kommittén under återopande av ovan omförmälda till överståthållarämbetet framförda skäl gjort invändning mot skiljenämndens behörighet att till prövning upptaga Svenssons krav. Genom en den 30 oktober 1922 meddelad skiljedom hade emellertid skiljenämnden dels funnit vad kommittén anfört mot skiljenämndens behörighet att till prövning upptaga Svenssons krav icke förtjäna avseende, dels ock på anförda grunder förpliktat kommittén att till Svensson som ersättning för av honom liden förlust utgiva 25,000 kronor jämte ränta, varförutom nämnden förordnat, att skiljemännens arvode 2,400 kronor skulle gäldas av parterna med hälften vardera och i sin helhet förskjutas av Svensson.

I anslutning till kommitténs ovan omförmälda mening, att skiljenämnden, enär Svensson begärt och kvitterat slutlikvid och kontraktsförhållandet sålunda upphört, icke varit behörig till prövning upptaga Svenssons krav, ansåge kommittén, att den meddelade skiljedomen borde vid domstol klandras med yrkande om dess undanrödjande. Dylikt klander av skiljedomen funne kommittén sig så mycket hellre böra förorda, som såväl Kungl. Maj:t som riksdagen förut avslagit det av Svensson framställda, av skiljenämnden numera till väsentlig del bifallna kravet. Då emellertid en klandertalan vid domstol för statsverket komme att medföra ökade kostnader för det fall, att talan icke vunno bifall, hade kommittén ansett sig böra underställa saken Kungl. Maj:ts prövning.

I anslutning till vad ovan anförts anhöll kommittén om bemyndigande att vid domstol låta anhängiggöra och utföra talan mot Svensson med yrkande om undanrödjande av ifrågavarande skiljedom.

På grund av remiss avgav justitiekanslersämbetet den 8 november 1922 utlåtande i ärendet och anförde därvid, bland annat, att ämbetet, med den kännedom ämbetet hade angående rådande domstolspraxis på hithörande rättsområde, trodde sig kunna våga det

påståendet, att den ifrågasatta klandertalan icke hade någon utsikt att vinna bifall.

Genom beslut den 30 december 1922 fann Kungl. Maj:t gott förklara, att Kungl. Maj:t funne klander mot ifrågavarande skiljedom icke böra äga rum, i följd varav kommitténs i ärendet gjorda hemställan lämnades utan bifall.

I skrivelse den 30 december 1922 har därefter kommittén meddelat följande:

Kommittén hade samma dag av de medel, som stode till kommitténs förfogande men som vore avsedda till paviljong för magnetometri 8,192 kronor, hydroforanläggning 10,000 kronor samt därutöver, av den summa som vore beräknad för fullbordande av laboratorieutrustningen, 8,859 kronor 25 öre, i enlighet med skiljedomen utanordnat ett belopp av 27,051 kronor 25 öre. Genom denna av kommittén oförutsedda utgift skulle emellertid möjligheten att bestrida kostnaderna för ovannämnda beräknade och högst viktiga arbeten med för desamma beräknade medel gå om intet.

På det att icke en sådan brist måtte uppstå vid genomförandet av det av Kungl. Maj:t godkända programmet för tekniska högskolans nya byggnader, hemställde nu kommittén, att det täcktes Kungl. Maj:t att av medel, som stode till Kungl. Maj:ts förfogande, täcka ifrågavarande oförutsedda utgift med 27,051 kronor 25 öre.

På grund av remiss har statskontoret den 27 februari 1923 avgivit yttrande i ärendet och därvid anfört:

Ifrågavarande utgifter äro, enligt vad statskontoret inhämtat, av beskaffenhet att böra gäldas av det under ett flertal år, senast i 1920 års riksstat, uppförda reservationsanslaget till laboratoriebyggnad m. m. för tekniska högskolans fackskola för kemisk teknologi. Å ifrågavarande anslag förefanns vid 1921 års utgång en reservation å 143,000 kronor, och uppgick behållningen å anslaget vid 1922 års utgång, enligt av kommittén lämnad uppgift, till omkring 60,000 kronor.

Därest till följd av nu ifrågavarande utgift å 27,051 kronor 25 öre berörda anslag skulle visa sig otillräckligt för det därmed avsedda ändamålet, och det på grund härav anses nödvändigt att anskaffa ytterligare medel, lärer ej finnas annan utväg än att hos riksdagen äska den förstärkning av anslaget, som kan befinnas behöfvlig.

Slutligen har rektorn vid tekniska högskolan, professor H. B. M. Pleijel den 16 mars 1923 till ecklesiastikdepartementet inkommit med en promemoria angående återstående utrustningsanslaget för högskolans nybyggnader jämte en specifikation över de å byggnadsanslaget återstående medel, tillsammans 74,079 kronor 85 öre, samt

deras användning, enligt vilken specifikation för huvudbyggnaden beräknats 25,943 kronor 66 öre, för kemibyggnaden 42,132 kronor 38 öre samt för oförutsedda arbeten och för förutsedd ökning i kostnader 6,003 kronor 81 öre. Av specifikationen framgår vidare, att den sammanlagda kostnaden för de utrustningsarbeten för de särskilda institutionerna, vilka ej äro beställda eller bundna genom kontrakt och med vilkas utförande utan större olägenhet kan anstå till efter den 1 juli 1923, kan beräknas till 32,770 kronor 63 öre.

Såsom statskontoret anført, borde här ifrågavarande utgifter stanna å reservationsanslaget till laboratoriebyggnad m. m. för tekniska högskolans fackskola för kemisk teknologi. Enligt vad professor Pleijel påvisat i sin nyss omförmälda promemoria får emellertid detta anslag i sin helhet anses vara behövt för de återstående viktiga byggnads- och utrustningsarbeten, vilka ingå i den år 1911 beslutade byggnadsplanen och vilkas ytterligare undanskjutande synbarligen skulle vålla icke ringa olägenheter. I detta sammanhang torde jag få erinra om att jag under punkt 120 av bilagan åttonde huvudtiteln till 1923 års statsverksproposition gjort hemställan om viss ändring i byggnadsplanen för tekniska högskolan, i syfte att, i stället för den i nämnda plan ingående paviljongen för magnetometri, må inom den s. k. gruvgården för oförändrad kostnad anordnas ett magnetiskt experimentrum.

Departementschefen.

Enligt vad Pleijel meddelat, torde vissa arbeten för tekniska högskolans fullständiga utbyggande till en kostnad av i runt tal 32,700 kronor kunna uppskjutas till tiden efter den 1 juli 1923. Under innevarande budgettermin finnas alltså tillräckliga medel tillgängliga, men under budgetåret 1923—1924 torde anslag böra beredas även för dessa arbeten, så att de inom skälig tid må bliva fullbordade i enlighet med godkänd plan. I likhet med statskontoret anser jag det därför vara ofrånkomligt att hos riksdagen äska anslag för ändamålet, vilket anslag torde böra avrundas till 27,000 kronor.

Medel för ifrågavarande ändamål finnas visserligen icke beräknade i den till årets riksdag avlätna statsverkspropositionen, men enligt vad jag inhämtat kommer chefen för finansdepartementet att i fall av behov härom framställa erforderligt förslag.

Under hänvisning till vad ovan anförts får jag därför hemställa, att Eders Kungl. Maj:t tacktes föreslå riksdagen

att för tackande av ett utav tekniska högskolans byggnadskommitté på grund av skiljedom utgivet belopp för budgetåret 1923—1924 anvisa ett *extra* anslag av 27,000 kronor.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall ävensom förordna, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Em. G:son Bergman.
